

ბუნებრივ პროცესებს შორის, რომელიც გავლენას ახდენს აჭარის ლანდშაფტების ცვლილებებზე, მნიშვნელოვანი ადგილი უკავია გლობალურ დათბობას – საშუალოწლიური ტემპერატურის თანდათანობით ამადლების პროცესს მიწის და მსოფლიო ოკეანის ზედაპირზე, რომელიც ანთროპოგენური ზემოქმედებით არის გამოწვეული..

მეტეოროლოგიური პუნქტების მონაცემების მიხედვით გლობალური დათბობის პირობებში აჭარის ტერიტორიაზე ტემპერატურის მნიშვნელოვანი აწევა არ აღინიშნება. აღნიშნულ პერიოდში ჰაერის ტემპერატურის ცვლილების სიჩქარე ბათუმსა და ქუდაში შედარებით ნაკლებია 0,02 და 0,8°C-ით, ხოლო ამავე პერიოდში ხულოში ტემპერატურის ზრდის სიჩქარე შეადგენდა მხოლოდ 0,01°C-ს, რაც სტატისტიკური თვალსაზრისით უმნიშვნელოა.

ცხრილი №1.

წლიური ტემპერატურისა და ნალექების ჯამის ცვლილების სიჩქარე 1930-2020 წწ. (ბოლო 10 წლის მანძილზე)

წერტილი ბადეში	დგილის სიმაღლე მ.	ცვლილების სიჩქარე ბოლო 10 წლის მანძილზე		
		წლიური ტემპერატურა 0°C	ნალექების წლიური ჯამი მმ.	ნალექების წლიური ჯამი %
63	10	-0.08	-27	-1
64	820	-0.02	-12	-1
65	1580	0.08	71	7
79	1180	-0.05	29	1
80	390	-0.02	77	6
81	1420	0.06	70	7

№1 ცხრილიდან დგინდება, რომ აჭარის ტერიტორია გამოირჩევა კლიმატის კონტრასტული მაჩვენებლებით. ზღვასთან ახლოს მდებარე წერტილებში №63,79 აღინიშნება აცივება, მაგრამ ამავედროულად დათბობა აღინიშნება სანაპიროსაგან მოშორებულ და სიმაღლის მატებასთან ერთად (№65,81) ამასთან ერთად აღინიშნება ნალექების მატების

ტენდენცია. ცალკეულ წერტილებში (№65,81) ნალექების წლიური ჯამის ზრდამ 7%-ს მიაღწია ბოლო 10 წლის მანძილზე, რაც 70-80 მმ-ს შეადგენს წელიწადში.

ცხრილი №2-ში წარმოდგენილია სტიქიური გეოდინამიკური და ჰიდროლოგიური პროცესების რაოდენობა მე-20 საუკუნის ბოლოსა და ახალი ასწლეულის დასაწყისისთვის.

ცხრილი №2.

სტიქიური გეოდინამიკური და ჰიდროლოგიური პროცესების რაოდენობა რაიონების მიხედვით

სტიქიური პროცესები	რაიონი	1981-1986წწ.	1987-1992 წწ.	1993-1998 წწ.	1999-2004 წწ.
მეწყერები	ხულო	24(2)	26(4)	49(5)	40(4)
	შუახევი	16(2)	18(3)	42(5)	25(6)
	ქედა	8(2)	12(1)	25(8)	25(6)
	ხელვაჩაური	21(2)	17(1)	29(7)	26(3)
	ქობულეთი	12(1)	15(0)	22(4)	26(3)
სელი	ხულო	24	15	21	20
	შუახევი	5	4	7	6
	ქედა	2	4	6	6
	ხელვაჩაური	3	0	3	4
თოვლის ზვავი	ხულო	8	6	6	7
	შუახევი	6	2	0	2
	ხელვაჩაური	2	2	2	2
	ქობულეთი	2	1	3	2

შენიშვნა: ფრჩხილებში აღნიშნულია ახალი კერების რაოდენობა.

მე-20 საუკუნის ბოლოსა და ახალი ასწლეულის დასაწყისისთვის აღნიშნული პროცესების ინტენსიური ზემოქმედების შედეგად, ასევე ანთროპოგენური დატვირთვით მოხდა აჭარის ლანდშაფტების არსებითი ცვლილება. არსებული კარტოგრაფიული

მასალების, რუკების და ლიტერატურული მასალების საფუძველზე შეგვიძლია 10 ბალანი სისტემით დავადგინოთ აჭარის ლანდშაფტების ცალკეული კომპონენტების ცვლილების დონე, დაწყებული გასული საუკუნის 30-40-იანი წწ. დღემდე.

გაჩეხილი ტყის ადგილას ამჟამად გაშენებულია ციტრუსებისა და ჩაის პლანტაციები. შანაპირო ზონაში გააქტიურებულია სანაპიროს აბრაზიული პროცესები, რაც გამოწვეულია, პირველ რიგში, გლობალური დათბობით – კერძოდ ზღვის შემოტევით, მეორის მხრივ ანთროპოგენური ზემოქმედებით, ძირითადად სანაპირო ზონიდან და მდ. ჭოროხის შესართავიდან სამშენებლო მასალების ინტენსიური გატანით. სანაპირო ზონის აბრაზიის კიდევ ერთი მიზეზია თურქეთის ტერიტორიაზე მდ. ჭოროხზე კაშხლების მშენებლობა. ნაყოფიერ მიწებზე უარყოფითად მოქმედებს ეროზიული პროცესები. ყველა ჩამოთვლილი ფაქტორი არსებით გავლენას ახდენს აჭარის სანაპირო ზონის და ვაკის ლანდშაფტებზე, რომელთა ტრანსფორმაციის ხარისხი საკმაოდ მაღალია. შედარებით ნაკლებად დაზიანდა დაბალმთიანი ტყის ლანდშაფტები, მაგრამ ძლიერ ძლიერ შეიცვალა ნიადაგის თვისებები, წყლის რესურსები, მიკროკლიმატი, მცენარეულობა და ცხოველთა სამყარო, ამავე დროს აქაური რელიეფი პრაქტიკულად არ შეცვლილა. საშუალომთიანი ტყის, ასევე მაღალმთიანი ალპური მდელოების ლანდშაფტებში მცირედ შეცვლილია ნიადაგური საფარი, მცენარეულობა და ცხოველთა სამყარო. ველაზე ნაკლებად ტრანსფორმირებულია მაღალი მთის ლანდშაფტები. მათ ტრანსფორმაციაში მთავარი როლი შეასრულა გლობალურმა კლიმატურმა, სტიქიურმა გეოდინამიკურმა და ჰიდროლოგიურმა პროცესებმა.